

Таблиця 2

Класифікація інновацій

№	Вид інновації	Сфери виробництва								
		Тл	Т	В	С	Ек	Ек	У	Ф	М
1	За темпами здійснення:									
1.1	Швидкі				+			+	+	+
1.2	Уповільнені	+	+	+		+	+			
1.3	Рівномірні	+	+	+				+	+	+
1.4	Стрімкоподібні	+	+	+				+		+
2	За новизною:									
2.1	Нові для галузі у світі	+	+	+		+	+			+
2.2	Нові для галузі в країні	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2.3	Нові для підприємства	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3.	Етапи НТП:									
3.1	Технічні	+	+	+						
3.2	Технологічні	+	+	+						
3.3	Інформаційні					+				
3.4	Соціальні				+					
3.5	Організаційно-управлінські							+		
4	Від глибини внесених змін:									
4.1	Радикальні (базові)	+	+	+			+	+		+
4.2	Поліпшуючі	+	+	+	+				+	+
4.3	Модифікаційні	+	+	+	+			+		+
5	За ступенем зацікавленості:									
5.1	"Бум"	+	+	+	+	+	+	+	+	+
5.2	Рудиментарні	+	+	+	+	+	+	+	+	+
5.3	Слабкі	+	+	+	+	+	+	+	+	+
5.4	Масові	+	+	+	+	+	+	+	+	+
6	За результативністю:									
6.1	Висока	+	+	+	+	+	+	+	+	+
6.2	Низька	+	+	+	+	+	+	+	+	+
6.3	Стабільна	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Примітка: Тл — технологічна, Т — технічна, В — виробнича, С — соціальна, Ек — економічна, Ек — екологічна, У — управлінська, Ф — фінансова, М — маркетингова сфери.

Таким чином, розроблена автором класифікація може бути використана на промислових підприємствах України. На відміну від запропонованих раніше класифікацій вузької спрямованості дана класифікація більш багатогранна і ширше розглядає процес впровадження інновації, втілення її в нових товарах, а також реалізації цих товарів на ринку. Відмінною рисою даної класифікації є широта охоплення комерційної діяльності інноваційного підприємства, тобто інновацію можна класифікувати за такими ознаками, як: швидкість її впровадження, зацікавленість у ній ринку, рівнем її новизни, ефективності і т. д.

Слід зазначити, що запропонована класифікація інновацій і визначення їхніх ознак дозволить підприємству більш точно ідентифікувати впроваджуваний на підприємстві вид інновації, повніше розкрити і зрозуміти її властивості, визначити ступінь її результативності. Правильна і точна класифікація впроваджуваної на підприємстві інновації дозволить вчасно виявити можливі прорахунки і неточності в комерційних (виробничих, маркетингових) планах підприємства, що, у свою чергу, буде сприяти підвищенню ефективності виробництва і, як наслідок, економічному зростанню країни в цілому.

Література: 1. Балабанов И. Т. Инновационный менеджмент. — СПб.; М.; Х.; Мн.: Питер, 2000. — 208 с. 2. Лешишин М. Научная организация подготовки производства: Пер. со словак / Под ред. В. М. Данилюка. — К.: Техника, 1988. — 136 с. 3. Инновационный менеджмент. Учебник / Под ред. С. Д. Ильенковой. — М.: Юнити, 1997. — 160 с. 4. Ильдеменов С. В. Управление нововведениями / Под ред. В. Н. Войтоловского, А. М. Лайкова. — Л.: ЛФЭИ, 1991. — 342 с. 5. Инновационный менеджмент: Справочное пособие / Под ред. П. Н. Завлина. — Изд. 2-е перераб. и доп. — М.: ЦИСН, 1998. — 568 с. 6. Фатхутдинов Р. А. Инновационный менеджмент. — СПб.: Питер, 2002. — 400 с. 7. Valenta F. Delba ridicich // Hospadarske noviny. — 1976. — №37. — S.6. 8. Василенко В. О. Инновационный менеджмент: Навчальний посібник / В. О. Василенко, В. Г. Шматько; [За ред. В. О. Василенко. — К.: ЦУЛ, Фенікс, 2003. — 440с.

Стаття надійшла до редакції
02.02.2006 р.

УДК 001.89

Мельникова К. В.

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА СТАДІЇ СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙ

In the article the directions of increasing the innovation activity effectiveness on the stage of creating the innovations, taking into account the peculiarities and necessities of separate industrial enterprise are grounded.

Результативність кожної стадії проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) обумовлена врахуванням впливу великої кількості факторів зовнішнього і внутрішнього середовища промислового підприємства, вплив яких на конкретний проект має різний ступінь невизначеності і може мати вирішальне значення на різних стадіях інноваційного процесу.

У даний час в економічній літературі не має однозначного підходу до дослідження інноваційної діяльності на стадії створення інновацій. Проблема проведення НДДКР та впровадження інновацій займалися такі вчені, як П. Н. Завлін, А. К. Казанцева, Л. Е. Мінделі [1], С. Д. Ільєнкова [2], В. В. Дорофійенко, В. П. Колосюк [3] та багато інших. Але до цього часу невизначеними є напрямки підвищення результативності інноваційної діяльності на стадії створення інновацій.

Мета дослідження — обґрунтування напрямків підвищення результативності інноваційної діяльності на стадії створення інновацій з урахуванням особливостей і потреб окремого промислового підприємства.

© Мельникова К. В., 2006

Аналіз літератури [1 – 7] дозволив автору виділити наступні заходи, які враховують особливості і потреби окремого промислового підприємства та дозволяють підвищити результативність інноваційної діяльності на стадії створення інновацій:

відбір та активна робота з персоналом, зайнятим проведенням НДДКР;

узгодження стратегічних планів підприємства з напрямком проведення НДДКР;

організація взаємодії різних служб підприємства на початкових етапах проведення НДДКР;

оцінка і відбір проектів на ранніх стадіях НДДКР;

вибір методів прогнозування для постановки цілей на стадії проведення НДДКР;

забезпечення працівників, що проводять НДДКР необхідним устаткуванням та інформацією;

обґрунтування методів морального і матеріального стимулювання персоналу, що здійснює НДДКР.

У довідковому посібнику [1] зазначено, що багато в чому результативність стадії проведення НДДКР обумовлена творчою активністю зайнятих проведенням цих робіт, що вимагає залучення кваліфікованих фахівців, які володіють відповідними знаннями і навичками. Разом з тим необхідно враховувати, що з часом фахівці можуть втратити відповідні навички. У зв'язку з цим потрібно через визначені інтервали часу проводити атестацію персоналу, зайнятого розробкою інновацій. У ході атестації доцільно враховувати результативність роботи кожного конкретного фахівця за визначений період часу.

Такий підхід, на думку автора, дозволить підтримувати потрібний рівень кваліфікації співробітників, створюючи тим самим необхідні умови для підвищення результативності стадії створення інновацій.

У дослідженні В. С. Пономаренко [4] обґрунтовано, що результативність стадії проведення НДДКР багато в чому визначається ступенем узгодження стратегічних планів підприємства і напрямками проведення НДДКР, тому що, з одного боку, інноваційна діяльність повинна сприяти досягненню стратегічних цілей підприємства, а з іншого — в ході проведення НДДКР можливе одержання таких результатів, що дуже впливатимуть на стратегію підприємства. Тому і стратегія підприємства повинна мати певну гнучкість для того, щоб не упустити можливість використання винаходів, які володіють достатнім потенціалом, але не вписуються в раніше встановлені стратегічні плани. У цілому інноваційна діяльність повинна бути спрямована на сприяння досягненню цілей, позначених загальною стратегією промислового підприємства.

Для реалізації цих положень організація взаємодії різних служб підприємства на початкових етапах проведення НДДКР повинна враховувати можливість її необхідні вимоги, пропонувані до нової продукції і технології з позицій того або іншого структурного підрозділу. Результатом подібної взаємодії може бути поява нових ідей, а також виявлення проблем, актуальних для розвитку промислового підприємства.

Залучення фахівців різних відділів підприємства до такої діяльності дозволить уникнути непередбачених проблем на наступних стадіях інноваційного процесу. У підсумку споконвічна орієнтація на можливості і вимоги служб підприємства вже на початкових етапах допоможе виключити проекти, що підприємство не зможе здійснити, а як наслідок — підвищити рівень результативності даної стадії інноваційного процесу.

Фахівці [5] визначають, що на ранніх етапах проведення НДДКР необхідна періодична оцінка і відбір проектів з урахуванням сукупності факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, що активно впливають на реалізацію проекту. Прогнозна оцінка проектів на ранніх стадіях НДДКР і наступні зміни протягом реалізації проекту дозволяють забезпечити підвищення ефективності інноваційної діяльності на стадії проведення НДДКР. Унаслідок цього спочатку відбираються найбільш оптимальні і перспективні проекти, з'являється можливість сконцентрувати зусилля та ресурси, тим самим скорочуються термі-

ни одержання результатів. Виявленню низької ефективності від результатів проекту або неможливості здійснення сприяє нерациональне використання ресурсів.

Слід погодитись з тим, що особливе значення для забезпечення результативності на стадії проведення НДДКР має конкретизація цілей [1]. Визначення необхідних характеристик винаходів (технічних, економічних, екологічних, естетичних тощо) можливо на основі використання економіко-математичного моделювання і прогнозування. З цією метою пропонується проводити аналіз змін найбільш важливих параметрів продукції, що випускається, та використовуваної технології за попередні роки, встановлюються тенденції цих змін, що описуються певного математичною моделлю. На її основі визначаються найбільш ймовірні параметри майбутньої продукції і технології. Результати прогнозу використовуються як цілі або задані характеристики в ході проведення НДДКР і наступної оцінки їхніх результатів.

Однак застосування економіко-математичного моделювання з метою прогнозування буде найбільш ефективним у галузях промисловості, що здійснюють випуск такої продукції, коли немає різких змін у короткий період часу як у характеристиках продукції та технології, так і в попиті на неї. У наукоємних галузях (особливо таких, які прогресують) зміни відбуваються часто, тому використання прогнозування буде менш ефективним.

Для досягнення визначеного рівня результативності на стадії проведення НДДКР необхідно забезпечити також і адекватний рівень оснащення й інфраструктури науково-дослідної діяльності.

Джерелами науково-технічної інформації є: матеріали періодичної преси, рекламні каталоги, виставки, ярмарки, конференції, а також патентна інформація. Особливу увагу, на думку автора, необхідно приділяти патентній інформації, тому що вона має період попередження, тобто випередження стосовно випуску промислової продукції. На основі патентної інформації пропонується прогнозувати не тільки зміни в окремих параметрах продукції, але і можливі якісні перетворення її властивостей.

У межах комерційної стратегії бізнесу патентна інформація допоможе:

відстежувати інформацію про передові досягнення в певній сфері;

знайти партнерів по бізнесу;

знайти постачальників та матеріали;

відстежувати діяльність реальних і потенційних конкурентів;

знайти відповідні ринки.

Технічна інформація, яка міститься в патентних документах, дозволить підприємствам:

уникнути зайвих витрат на дублювання досліджень;

виявити та оцінити технологію для ліцензування і передавання технології;

знайти альтернативні технології;

бути на сучасному рівні в певній галузі;

знайти готові рішення технологічних проблем;

знайти ідеї для подальших інновацій [6].

Крім того, доцільною є організація інформаційного спостереження за зовнішнім середовищем промислового підприємства, котра дозволить виявляти зміни, що намітилися в продукції та технології, способах організації праці, виробництва, прогнозувати їхній розвиток і своєчасно вживати заходів, які дозволяють максимально використовувати ситуацію, яка складається. Аналіз виявив, що найбільш важливими напрямками інформаційного спостереження є:

конкуренти (їхня діяльність пов'язана з впровадженням інновацій);

споживачі (пред'явлення певних вимог до продукції, що випускається промисловим підприємством; зміна потреб);

постачальники (зміни в організації постачань на основі використання нових матеріалів створення інновацій);

науково-технічна інформація.

Підвищення результативності інноваційного процесу на стадії проведення НДДКР визначається ступенем поєднання

інтересів промислового підприємства і фахівців, що здійснюють розробку нововведень. У зв'язку з цим зростає роль стимулювання робіт на даній стадії. На думку фахівців [1], кращих результатів можна досягти тільки на основі раціонального використання двох видів стимулювання: матеріального і морального. У цілому фінансування працівників, що здійснюють НДДКР, повинно знаходитись у прямій залежності від результатів їхньої діяльності.

Доцільно використовувати систему матеріального стимулювання, що охоплює всі рівні даної стадії інноваційного процесу, тобто пропонується стимулювати:

структурні підрозділи, пов'язані з розробкою інновацій у цілому;

окремі проекти в межах усієї програми НДДКР; окремих співробітників.

Стимулювання в межах всієї програми НДДКР повинно бути спрямовано таким чином, щоб забезпечити сприятливі умови для фінансування найбільш оптимальних проектів відповідно до пріоритетів розвитку підприємства.

Для морального стимулювання фахівців на стадії проведення НДДКР, на думку автора, можна використовувати різні способи і методи, враховуючи наступне:

робота, пов'язана з розробкою винаходів, носить творчий характер і буде раціональним, найбільш талановитим фахівцем надавати можливість використання гнучкого графіка роботи в зручний для них час;

при розробці заходів стимулювання правомірним є забезпечення можливості просування в службовій діяльності фахівців, зайнятих НДДКР, і зростання у сфері науки;

з огляду на те, що інноваційна діяльність у цілому і НДДКР сполучені з певним ризиком, забезпечення гарантії зайнятості співробітників промислового підприємства буде відігравати найважливішу роль у стимулюванні їхньої праці;

надання можливості частини робочого часу на проведення позапланових, особистих досліджень. Такий підхід до організації праці у сфері НДДКР дозволяє не тільки підвищити результативність даної стадії інноваційного процесу за рахунок появи позапланових винаходів, але і виконує функцію стимулювання, тому що дає можливість співробітникам вести дослідження у напрямках, які їх цікавлять [7].

Усі визначені заходи необхідно оцінювати стосовно їх впливу на результативність НДДКР та обґрунтовувати напрямки щодо її підвищення. Використання даного підходу дає можливість створити на промисловому підприємстві сприятливий клімат, який забезпечує активну роботу з розробки та освоєння інновацій.

Література: 1. Инновационный менеджмент: Справ. пособие / Под ред. П. Н. Завлина, А. К. Казанцева, Л. Э. Миндели. — 2-е изд., переработ. и доп. — М.: ЦИСН, 1998. — 568 с. 2. Ильенкова С. Д. Инновационный менеджмент: Учебник для вузов / С. Д. Ильенкова, Л. М. Гохберг, С. Ю. Ягудин; [Под ред. С. Д. Ильенкова. — М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997. — 276 с. 3. Дорофиев В. В. Инновационный менеджмент и научно-техническая деятельность: Учеб. пособие / В. В. Дорофиев, В. П. Колосюк. — Донецк, 2001. — 412 с. 4. Пономаренко В. С. Стратегичне управління підприємством. — Харків: Основа, 1999. — 620 с. 5. Васленко В. О. Інноваційний менеджмент. Навч. посібник / В. О. Васленко, В. Г. Шматко. — К.: ЦУЛ, Фенікс, 2003. — 440 с. 6. Цибулюк П. М. Популярно про інтелектуальну власність / П. М. Цибулюк, В. П. Чеботарьов — К.: Міжнародний науковий комітет, 2003. — 56 с. 7. Лукашева Е. В. Инновационная мотивация работников предприятия // 36. наук. пр. "Управління розвитком". — Харків: Вид. ХДЕУ. — 2002. — №2. — С. 83 – 85.

УДК 336.74:004.78

**Ляшенко В. В.
Яременко О. Р.**

СУЧАСНІ ПИТАННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ РУХУ ПОТОКІВ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ

The importance of electronic money turnover from the point of view of proposition and demand balance for money is pointed out in the article. The main tendencies of electronic money turnover in Ukraine are considered. The influence of the existed tendencies of money turnover upon the money turnover regularity is revealed.

Однією з умов сталого розвитку фінансової системи є запровадження різних інструментів у системі грошового обігу, визначальною складовою серед яких слід зазначити використання безготівкових рахунків, що, безумовно, поєднано з певним рухом так званих електронних грошей. Перш за все це пов'язано з тим, що традиційні платіжні системи не в змозі повністю забезпечити виробничий оборот у рамках внутрішнього валового продукту (ВВП). Підґрунтям цього можна назвати досить значне відношення ВВП до грошового агрегату M2, яке, наприклад, для України знаходиться в останні два роки на рівні 2,75 – 2,82 раза [1] та має уповільнені темпи зменшення. Унаслідок чого на фоні зростаючої ваги наданих кредитів відчувається їх недостатність для сталого економічного розвитку (наприклад, дослідження Г. М. Азаренкової [2]) та частковим проявом чого можна вважати й зростання відповідних процентних ставок [3]. Водночас у розвинутих країнах відношення ВВП до грошового агрегату M2 знаходиться в межах 1,6 – 1,9 раза [4], що є свідченням збалансованості пропозиції та попиту на гроші. Тож будь-які дослідження стосовно впливовості потоків електронних грошей на різні макроекономічні показники є досить актуальними. У цьому аспекті насамперед заслуговує уваги здатність електронних грошей замінювати банківські гроші та впливати на загальну динаміку грошової маси, що безперервно взаємопов'язано з рівновагою попиту й пропозиції на грошовому ринку та є суттєвим для країн, що зазнають значних трансформаційних змін у сфері економіки. До складу таких країн відноситься й Україна.

Однак, як свідчить аналіз відповідних публікацій стосовно означеної проблематики, немає одностайної думки. Так, наприклад, В. Ely [5] та Е. Kelley [6] вважають, що електронні гроші істотно не відрізняються від інших форм грошей, які існують сьогодні. Тож, вплив електронних грошей на грошову політику, на думку цих авторів, не слід приймати в розрахунок.

Разом з цим такі економісти, як М. Krueger [7] та М. Woodford [8], зазначають, що вплив електронних грошей на грошову систему можна успішно контролювати з використанням традиційних механізмів грошово-кредитного регулювання.

Водночас багато дослідників, зокрема Е. Stevens, J. Jordan [9], М. Bernkopf [10], А. Berentsen [11], F. Sollner, A. Wilfert [12], вважають, що електронні гроші мають властивості, які роблять їх відмінними від інших грошових форм. Тобто їхній вплив на грошову політику може виявитися істотним принаймні в довгостроковій перспективі. Окрім цього, зростання пропозиції електронних грошей з метою заміщення готівки може поступово призвести до істотного зменшення традиційних грошей, що знаходяться в обігу. Отже, виходячи з того, що готівка є компонентом усіх грошових агрегатів, зміни в попиті на неї вплинуть на всі грошові агрегати.

Тож у цьому аспекті вагомим постає аналіз динаміки руху потоків електронних грошей, який загалом узгоджується із визначенням можливих впливів на певні грошові агрегати. Таким чином, основним завданням даного дослідження слід вважати проведення відповідного аналізу. Втім, враховуючи,